

HƏMZƏ CƏFƏROV*Naxçıvan Dövlət Universitetinin professoru,
tarix elmləri doktoru***E-mail: hamzacafarov@gmail.com****MÜSTƏQİLLİK DÖVRÜNDƏ DÖVLƏT GƏNCLƏR SİYASƏTİNİN
FORMALAŞMASINDA HEYDƏR ƏLİYEVİN ROLU****Açar sözlər:** *Heydər Əliyev, gənclər hərəkatı, gənclər forumu, gənclərlə iş, gənclərin təhsili***Ключевые слова:** *Гейдар Алиев, молодёжное движение, молодёжный форум, работа молодёжью, образование молодёжи***Keywords:** *Heydar Aliyev, youth movement, youth forum, work with youth, education of youth*

Hər hansı bir xalq kimi Azərbaycan xalqı üçün də mühüm tarixi nailiyyət olan dövlət müstəqilliyinin qazanılmasından böyük hadisə yoxdur. Müstəqil dövlətçilik çoxəsrlik Azərbaycan tarixinin ən böyük hadisəsidir. XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanda qazanılmış birinci dövlət müstəqilliyi bütün türk-müsəlman dünyasının tarixində dönüş mərhələsi yaratmışdı. Lakin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qısamüddətli istiqlalının acı taleyi müstəqilliyin qorunub saxlanması və möhkəmləndirilməsinin onu qazanmaqdan da zəruri olması faktını meydana qoymuşdu. Azərbaycan xalqı üçün ikinci dəfə dövlət müstəqilliyinə nail olmaq şansının ideya rəhbəri də, bu dövlətin xilaskarı da, müstəqilliyin möhkəm əsaslarını yaradıb onu əbədi bir sərvətə çevirən də görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyev oldu.

Hakimiyyətə ikinci dəfə qayıtdıqdan sonra Heydər Əliyevin çoxşaxəli fəaliyyətinin əsas istiqamətlərindən biri də gənc nəsə diqqət və qayğının artırılması, yeniyetmə və gənclərlə bağlı dövlət siyasətinin əsas prinsiplərinin müəyyənləşdirilməsi, respublikamızın sosial-iqtisadi, ictimai-siyasi həyatında gənclərin fəal iştirakının təmin olunması, gənclərin sosial-mənəvi ehtiyaclarının ödənilməsi, onların gələcəyin layiqli vətəndaşları kimi formalaşması üçün münbit şəraitin yaradılması olmuşdur. Bu da təbiidir. Çünki gənclər xalqın ümidi, onun inkişafının və yüksəlişinin əsas meyarı və barometridir. Hər bir cəmiyyətin maddi-mənəvi tərəqqisi gənclər siyasətinin düzgün qurulmasından, gənclərin sosial, psixoloji vəziyyətindən, fəaliyyət şəraitindən bilavasitə asılıdır.

90-cı illərin əvvəllərində sovet imperiyasının, onun məhəng daşı olan kommunist ideologiyasının süqutu ilə yeganə təşkilatı olan komsomolun fəaliyyətinə son qoyuldu.

Müstəqilliyin ilk dövrlərində əhalinin bütün təbəqələri, sosial qrupları arasında müşahidə olunan milli oyanış, sosial-siyasi fəallıq gənclərdən də yan keçmədi. «Sovet imperiyasına qarşı mübarizənin, o cümlədən Qarabağ hadisələri ilə bağlı təşəkkül tapmış xalq hərəkatının ön sıralarında gənclərimiz getmişlər. 1988-ci ildə erməni ekstremistlərinin Azərbaycana qarşı başladıkları hərbi təcavüzü dəf etmək üçün ilk özünümüdafidə dəstələrinin yaradılmasında və fəaliyyət göstərməsində gənclərin böyük xidmətləri olmuşdur» (6).

Azərbaycan gəncliyində yeni prinsiplər, mənəvi dəyərlər, həyata yeni baxışlar sistemi formalaşmağa başladı. Məqsəd və vəzifələrinə, fəaliyyətin istiqamətlərinə, sosial tərkibinə görə bir-birindən fərqli, yeni, müstəqil gənclər təşkilatları yaranmağa başladı. İlk gənclər təşkilatları əsasən kortəbii surətdə, respublikanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda xalq hərəkatının təsiri altında təşəkkül tapmağa başlamışdılar. Lakin «1991-1993-cü illərdə respublikada hökm sürən hərəc-mərclik şəraitində təşəkkül tapmış gənclər təşkilatlarının çoxunda siyasiləşmə, pa-

pulizm meyilləri özünü büruzə verdi. Bu təşkilatların bir çoxu o dövrdə fəaliyyət göstərən müxtəlif yönlü siyasi partiya və qurumların təsiri altına düşdü. Azərbaycanın müstəqilliyi, suverenliyi və ərazi bütövlüyünün qorunması, ölkədə hüquqi-demokratik dövlət quruculuğu prosesinin həyata keçirilməsi vəzifələri gənclərin ayrı-ayrı siyasi partiya və qurumların deyil, ümummilli dövlət mənafehləri əsasında səfərbər olunması, vahid gənclər siyasətinin hazırlanıb həyata keçirilməsi zərurətini ortaya atdı (6).

Təəssüf ki, həmin dövrdə Azərbaycanda təzahür edən xaos və özbaşınalıqlar, hakimiyyət uğrunda mübarizələr və bütün bunların məntiqi nümunəsi olan Qarabağ savaşında acınacaqlı məğlubiyyət və torpaqlarımızın işğalı gənclər arasında bədbinliyin artmasına, vətənpərvərlik və vətəndaşlıq hisslərinin aşılmasına, narkomaniya, cinayətkarlıq və digər neqativ hallarının çoxalmasına şərait yaratmışdı. Təbii ki, belə bir şəraitdə cəmiyyətin aparıcı qüvvəsi olan gənclərlə bağlı hər hansı bir dövlət siyasətinin aparıldığından söhbət gedə bilməzdi.

Müstəqil Azərbaycan Respublikasında gənclərlə iş sahəsində yaranmış bu boşluq yalnız 1993-cü ilin iyununda cənab Heydər Əliyevin ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra aradan qaldırılmağa başlandı və gənc nəslə diqqət və qayğı dövlətin ən mühüm fəaliyyət sahələrindən birinə çevrildi. Məhz 1993-cü ildən başlayaraq Azərbaycanda dövlət gənclər siyasəti təşəkkül tapmağa başladı.

1993-cü ilin 22 sentyabrında Azərbaycan prezidentinin səlahiyyətlərini icra edən, Respublika Ali Sovetinin sədri Heydər Əliyev cənabları gənclərin bir qrupu ilə görüşmüş, Azərbaycan gəncliyini ölkənin ictimai-siyasi həyatında daha fəal iştirak etməyə, ölkənin taleyinə biganə qalmamağa çağırmışdı.

Gənclərlə iş sahəsində dövlət siyasətinin mühümlüyünü nəzərə alaraq, Azərbaycan prezidenti Heydər Əliyev 1994-cü ilin iyul ayının 26-da bu siyasəti həyata keçirəcək yeni dövlət quruluşunun - Gənclər və İdman Nazirliyinin yaradılması haqqında fərman imzaladı (4). Yeni Nazirliyin qarşısına qoyulan əsas məsələlərdən biri böyüməkdə olan nəslin Vətənə, xalqa məhəbbəti ruhunda tərbiyə olunması, gənclərin sosial-iqtisadi problemlərinin həlli, mənəvi ehtiyaclarının ödənilməsi, gənc nəslin hərtərəfli inkişafı üçün şəraitin yaradılması olmuşdur. Respublikada çoxsaylı gənclər təşkilatlarının fəaliyyət göstərdiyi bir şəraitdə onların işini əlaqələndirmək zərurəti getdikcə özünü daha çox göstərirdi. Bu işi təmin etmək məqsədilə prezident Heydər Əliyevin xüsusi fərmanı ilə 1996-cı ilin 2 fevralında keçirilmiş Müstəqil Azərbaycan Gənclərinin I Forumunun xüsusi əhəmiyyəti oldu. Forumda gənclərin bütün kateqoriyalarını: tələbələr, hərbiçilər, jurnalistlər, siyasi partiya və gənclər təşkilatlarını təmsil edən 2 mindən çox nümayəndə iştirak etmişdi. Forumun işində respublika prezidenti başda olmaqla bütün dövlət orqanlarının rəhbərləri iştirak etmiş, gənclərin irad və təkliflərini dinləmiş, bütün Azərbaycan gəncliyinin problemlərini yaxından öyrənmişlər.

Forumda böyük nitq söyləyən Azərbaycan prezidenti gəncliyin qarşısında çox böyük vəzifələr durduğunu, onun əsas vəzifəsinin isə özünü Müstəqil Azərbaycan Respublikasının inkişafına həsr etməkdən, müstəqil Azərbaycan Respublikasının yaşamasına və əbədi olmasına həsr etməkdən ibarət olduğunu qeyd etmişdir (9, s.315).

Öz çıxışında dövlət başçısı həmçinin gənclərə Azərbaycan Konstitusiyasını öyrənməyi, onun prinsiplərinə riayət etməyi tövsiyə etdi. Prezident eyni zamanda ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi, işğal olunmuş torpaqlarımızın azad olunması, dövlət sərhədlərimizin bərpa olunması Azərbaycan gənclərinin mühüm vəzifəsi olduğunu onların nəzərinə çatdırdı (9, s.319). Bu vəzifənin yerinə yetirilməsi üçün Ali Baş komandan gənclər arasında hərbi-vətənpərvərlik tərbiyəsinin gücləndirilməsi, Azərbaycan ordusuna, onun daha da möhkəmləndi-

Tarix və onun problemləri, №2 2013

rilməsinə diqqəti artırmağı tələb etdi və vurğuladı ki, gənclər təşkilatının, gənclərin əsas vəzifəsi hər bir gənci, hər bir Azərbaycan övladını orduya hazırlamaqdan ibarət olmalıdır (9, s.321). «Hər bir gənc orduya səfərbər olmağa hazır olmalı və orduda xidmət etməyi özünə şərəf bilməlidir». Prezidentimiz bu sözləri müasir Azərbaycan gənclərinin həyat defizinə çevirmişdir.

Hələ SSRİ-nin mövcudluğu dövründə Azərbaycan SSR-nin rəhbəri işləyərkən möhtərəm prezident Azərbaycanın gələcəyi haqqında düşünmüş, onun yüksək ixtisaslı zabit kadrlara ehtiyacını nəzərə alaraq, bir sıra tədbirlər görmüşdü. 1972-ci ildə onun bilavasitə təşəbbüsü və təkidilə Bakıda xüsusi hərbi məktəb - Cəmişid Naxçıvanski adına məktəb açılmışdı. Azərbaycan milli ordusunun yaranmasında və təşəkkül tapmasında bu məktəb çox böyük xidmətlər göstərmiş, hər il onun 800-900 müdavimi Sovet İttifaqının ali hərbi məktəblərinə göndərilirdi. İndi ordumuzda xidmət edən zabitlərin çoxu həmin dövrdə hazırlanan zabitlərdir.

Təhsilə və elmə yiyələnməyin vacibliyini xüsusi vurğulayan Heydər Əliyev göstərir ki, bizim gənclərimizin vəzifəsi təhsil almaq və müasir tələblərə uyğun olan səviyyəyə qalxmaktır. Gənclərimizin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri də mənəvi tərbiyə məsələsinin olduğunu qeyd edən prezident gəncləri ümumbəşəri dəyərləri, Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərini dərinlən mənimsəməyə çağırmış və göstərmişdi ki, milli dəyərlərimizi, milli ənənələrimizi, dilimizi, dinimizi, tariximizi yaxşı bilməyən gənc vətənpərvər ola bilməz. Öz çıxışında dövlət başçısı vətənpərvərlik məfhumunun mahiyyətini açıb göstərmişdi: «Bu sadəcə orduda xidmət etmək deyil. Vətənə sadıq olmaq, Vətəni sevmək, torpağa bağlı olmaq - budur vətənpərvərlik» (9, s.324-326).

Dövlət başçısı öz bilik və bacarıqlarını reallaşıdırma bilmələri üçün gənclərə şərait yaratmağı, dövlət quruculuğu prosesində onların potensialından daha səmərəli istifadə etməyi bütün dövlət orqanlarına tövsiyə edirdi. Bunun konkret nəticəsi kimi gənc kadrların dövlət idarəetmə strukturlarında məsul vəzifələrə irəli çəkilməsi müşahidə olunmağa başladı.

İndi ölkəmizin müxtəlif sahələrində - yerli icra hakimiyyəti orqanlarında, bələdiyyələrdə, nazirlik və idarələrdə yüzlərlə gənc öz vəzifələrini layiqincə yerinə yetirirlər. İdarə başçıları, nazir müavinləri, nazirlər, millət vəkili, siyasi xadimlər arasında Azərbaycan gəncliyini ləyaqətlə təmsil edən çoxlu şəxslər vardır.

1 fevral 1997-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti gənclər təşkilatlarının nümayəndələri ilə görüşündən sonra, onların xahişini yerinə yetirərək 2 fevralın «Gənclər günü» elan edilməsi haqqında Fərman imzalanmışdır (2; 8; 9, s.351). Həmçinin gənc istedadların «Qızıl kitabı», gənc istedadlara yardım fondu yaradılmışdır. Bütün bunlar prezidentin gənclərə göstərdiyi qayğının yalnız cüzi hissəsidir (9, s.352-353).

Onillik hakimiyyəti dövründə mərhum prezidentimiz özünün humanistlik prinsiplərinə daim sadıq qalmış gənc məhbusların, ordudan fərariyyət etmiş insanlara qarşı bir neçə dəfə amnistiya elan etmiş, onlara ölkəmizin layiqli vətəndaşları üçün imkan yaratmışdır.

1999-cu ilin mart ayının 2-3-də Azərbaycan gənclərinin ikinci forumu keçirildi. O, birinci forumdan keçən 3 il ərzində görülmüş işlərə yekun vurmaqla yanaşı müstəqil dövlət quruculuğu yolunda gənclərin üzərinə düşən vəzifələri müəyyənləşdirdi, ictimai-siyasi həyatda gənclərin daha fəal iştirakı üçün şəraitin yaradılması, dövlət orqanlarının diqqətini gənclik problemlərinin həllinə yönəltməklə bağlı tövsiyələr verdi (2, s.7-22).

Mərhum liderimiz Heydər Əliyevin hakimiyyəti dövründə dövlət gənclər siyasətinin normativ hüquqi bazasının yaradılması və təkmilləşdirilməsi istiqamətində də əməli addımlar atılmışdır.

Azərbaycan Prezidenti tərəfindən 1999-cu ilin iyul ayının 29-da imzalanmış «Dövlət Gənclər Siyasəti» haqqında Fərmanında və fərmanla təsdiq edilmiş geniş tədbirlər planında Azərbaycanda gənclər hərəkatının əsas inkişaf mərhələləri, dövlət gənclər siyasətinin əsas istiqamətləri, bu siyasətin həyata keçirilməsi sahəsində mövcud olan problemlər və onların həlli üçün konkret tədbirlər öz əksini tapmışdır (6).

Bu fərman ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında gənclərin daha da fəal iştirakı üçün şəraitin yaradılması, dövlət orqanlarının diqqətinin gənclik problemlərinin həllinə yönəldilməsi baxımından tarixi bir sənəddir və Azərbaycan gənclər təşkilatlarının fəaliyyət proqramı kimi dönmədən həyata keçirilir. Fərmandakı tədbirlər planının icrası ilə bağlı müxtəlif dövlət orqanları - nazirliklər, dövlət komitələri tərəfindən görülən işlər hər ilin sonunda prezidentə təqdim edilir.

Fərmana uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin nəzdində Gənclərin problemləri üzrə Elmi Araşdırmalar Mərkəzi, Respublika Uşaq İstirahət və Sağlamlıq Mərkəzi yaradılmış, gənclərin hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsi, istedadlı gənclərin üzə çıxarılması, sosial müdafiəyə ehtiyacı olan gənclərin problemlərinin həlli, bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafı, beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, gənclərin idarəetmə strukturlarında məsul vəzifələrə irəli çəkilməsi sahəsində səmərəli işlər görülmüşdür (10, s.239).

1997-2000-ci illərdə ARGİN tərəfindən «Gənc ailə», «Gənclərdə vətənpərvərlik və vətəndaşlıq hisslərinin gücləndirilməsi», «Ordudan tərxis olunmuş gənclərin məşğulluq probleminin həlli», «İstedadlı yeniyetmələrin və yaradıcı gənclərin sosial, iqtisadi və s. problemlərinin həlli» və digər dövlət proqramları hazırlanmış və onlar respublika hökuməti tərəfindən təsdiq edilmişdir (10, s.239).

Eyni zamanda, 1993-2003-cü illərdə prezident tərəfindən təsdiq olunmuş dövlət proqramlarının əksəriyyətində gənclərlə bağlı müvafiq maddələr öz əksini tapmışdır.

Uşaq və Gənclərin hərtərəfli inkişafını təmin etmək, onların problemlərinin həlli və hüquqlarının müdafiəsi sahəsində daha təsirli tədbirlər görmək məqsədi ilə «Dövlət Gənclər siyasəti haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul edilmiş və bu qanun prezident Heydər Əliyevin 6 may 2002-ci il tarixli fərmanı ilə qüvvəyə minmişdi (7).

14 maddədən ibarət olan Qanun Azərbaycan Respublikasında gənclər siyasətinin məqsədlərini, prinsiplərini, istiqamətlərini, təşkilati hüquqi əsaslarını müəyyən edir və bu sahədə yaranan münasibətləri tənzimləyir.

Qanunda yazıldığı kimi, gənclər siyasəti - gənclərin hərtərəfli inkişafını, cəmiyyətin həyatında onların fəal iştirakını təmin etmək məqsədilə dövlət tərəfindən ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, təşkilati-hüquqi şərait və təminatların yaradılmasına yönəlmiş tədbirlər sistemidir. Bu siyasət çox geniş bir spektr - gənclərin təhsili, sağlamlığı, intellektual və mənəvi inkişafı, asudə vaxtlarının təşkili, problemlərinin həlli, hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı məsələləri əhatə edir. Qanuna əsasən «gənclər» anlayışı 16-35 yaşadək olan şəxslərə şamil edilmişdir (7).

Gənclər siyasəti ilə bağlı qəbul edilmiş qanun və qərarların əsas məqsədi gənclərin fiziki, əqli və mənəvi inkişafına şərait yaratmaq, onların imkan və bacarıqlarının reallaşdırılmasına kömək etmək, respublikanın ictimai-siyasi həyatında onların fəal iştirakına, bacarıqlı gənclərin üzə çıxarılaraq onlarda idarəçilik vərdislərinin yaradılması, gənclər arasında hüquq pozuntularının, cinayətkarlığın və digər neqativ halların qarşısını almaqdan ibarətdir.

Dövlət gənclər siyasəti dövlətin daxili siyasətinin mühüm bir tərkib hissəsini təşkil edir. Gənclər siyasətinin əsas məqsədi, prinsip və istiqamətləri Azərbaycan Respublikasının prezidenti və Milli Məclis tərəfindən müəyyən edilir. Həmçinin mərkəzi və yerli hakimiyyət orqan-

Tarix və onun problemləri, №2 2013

ları, bələdiyyələr öz vəzifə və səlahiyyətləri daxilində bu siyasətin həyata keçirilməsində iştirak edirlər. Hal-hazırda Azərbaycan Respublikasında Dövlət Gənclər Siyasətini həyata keçirən idarəetmə strukturları formalaşıb ki, bu strukturlarda yüksək ixtisaslı gənc mütəxəssislər çalışırlar.

Respublikamızda demokratik dövlət quruculuğunun uğurla davam etdirilməsi, gənclər siyasətinin inkişafı ölkə gənclərinin beynəlxalq əlaqələrinin təşəkkül tapmasına və möhkəmləndirilməsinə təkan verdi. Azərbaycan Gənclər təşkilatlarının nümayəndələri dünya, Avropa, regional səviyyəli müxtəlif səpgili tədbirlərdə iştirak etmək, gənclərlə iş sahəsində dünya təcrübəsini öyrənmək və ölkəmizdə tətbiq etmək imkanı əldə etdilər. Ayrı-ayrı milli gənclər təşkilatları müxtəlif ümumAvropa qurumları - Avropa Şurasının Gənclər Direktorluğu, Avropa İttifaqının Gənclər İdarəsi ilə sıx əməkdaşlıq edir, təcrübə mübadiləsi aparır, birgə layihələr və proqramlar həyata keçirirlər. 2000-ci ilin aprel ayında Azərbaycan Gənclər Təşkilatlarının Milli Şurası Avropanın ən nüfuzlu Qeyri-Hökumət Təşkilatı olan Avropa Gənclər Forumuna tam hüquqlu, 2002-ci ilin yanvarında isə BMT-nin İqtisadi və Sosial Şurasına müşahidəçi üzv seçilmişdir. Azərbaycan Skautlar Assosiasiyası Beynəlxalq Skaut Hərəkatı Təşkilatına, Gənc Hüquqşünaslar Birliyi Gənc Hüquqşünasların Beynəlxalq Assosiasiyasına, Demokratik Tələbə Gənclər Təşkilatı Beynəlxalq Demokratik Tələbə İttifaqına üzv qəbul edilmələri nəticəsində Azərbaycan reallığının, xalqımızın haqq səsinin beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılmasında mühüm vasitə olmuşdur (10, s.243).

Azərbaycan dövlətinin gənclər siyasətinin ən bariz nəticələrindən biri ölkəmizdə gənclər hərəkatının, müxtəlif qeyri-hökumət gənclər təşkilatlarının inkişafıdır. Ümumiyyətlə, vətəndaş cəmiyyətinin ən vacib faktorlarından biri də ictimaiyyətin ən müxtəlif təbəqələrinin öz qarşılarına qoyduqları məqsədləri həyata keçirilməkdən ötrü ictimai qurumlarda - Qeyri-Hökumət Təşkilatlarında birləşmək hüququnun gerçəkləşdirilməsidir. Son illər sıralarında əsasən gəncləri birləşdirən QHT-nin ictimai qurumların, fondların, birliklərin ölkəmizdə bərqərar olan demokratik dəyərlərin inkişafında xüsusi xidmətləri vardır. Gənclər dünyada qəbul olunmuş sivil və intellektual formalardan, metodlardan bəhrələnərək, ölkəmizdə təşəkkül tapmış demokratik ab-havadan istifadə edərək, gəncliyin müxtəlif problemlərini araşdırır, cəmiyyətimizin sosial-iqtisadi, mənəvi-mədəni inkişafına öz töhfələrini verirlər.

Əgər 1998-ci ilin əvvəllərində II Gənclər Forumu ərəfəsində onların sayı 60-a yaxın idisə (Bakinskiy raboçi, 1998 27 fevral), bu gün onların sayı 120-dən artıqdır (10, s.241). Bu təşkilatlardan 40-dan artığı uşaq, 80-ə yaxını isə gənclər təşkilatıdır. Onların bir çoxu siyasi partiyaların gənclər bölməsi olaraq siyasi fəaliyyətlə məşğul olsalar da, mütləq əksəriyyəti gənclərin spesifik maraqlarını əks etdirərək, sırf gənclərlə bağlı məsələlərlə məşğul olur, müxtəlif proqramlar vasitəsilə nizamnamə məqsədlərini həyata keçirməyə çalışırlar. Ölkəmizdə fəaliyyət göstərən müxtəlif gənclər təşkilatlarının fəaliyyətini əlaqələndirmək məqsədilə, 1995-ci ildə Azərbaycan Gənclər Təşkilatlarının Milli Şurası yaradılmışdır. Hazırda AGTMS milli gənclər hərəkatının inkişafında mühüm rol oynamaqdadır.

Xatırladaq ki, 2001-ci ildə ölkəmizin Avropa Şurasına tamhüquqlu üzv qəbul olunmasında AŞ-nin Gənclər və İdman Direktorluğunun ölkəmizdə gənclər hərəkatını müsbət qiymətləndirən hesabatı da mühüm rol oynamışdır.

Dövlət gənclər siyasətinin müasir tələblərə uyğun qurulması ölkə gənclərini həyatın başqa sahələrində olduğu kimi idman sahəsində də uğurlu nəticələr əldə etməsinə şərait yaratdı. Heydər Əliyev siyasətinin layiqli davamçısı, gənclərin və idmançıların lideri İlham Əliyevin Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti seçilməsi ilə ölkəmizdə quruculuq dövrünü yaşa-

yan olimpiya hərəkəti görülməmiş inkişaf mərhələsinə çatdı. Bu sahədə uğurla həyata keçirilən fəaliyyətin nəticəsidir ki, respublikamızın müxtəlif bölgələrində Olimpiya İdman Komplekslərinin tikintisinə xüsusi diqqət yetirilir, yeni müasir idman qurğuları gənclərimizin istifadəsinə verilir. İdmançı gənclərimiz onlara göstərilən diqqət və qayğıya, yaradılan şəraitə adekvat cavab verərək, beynəlxalq səviyyəli idman yarışlarında bir sıra uğurlu nəticələr qazanmışlar. Xüsusən 2000-ci il Sidney Yay Olimpiya oyunlarında idmançılarımızın 2 qızıl və 1 bürünc medal qazanmaları gələcəkdə idmanımızın daha böyük qələbələr qazanacağına ümidlərimizi artırdı. Bunu 2003-cü ilin yekunları da bir daha təsdiq edir. Əgər 2002-ci ildə idmançılarımız beynəlxalq yarışlarda 175 medal qazanmışdırlarsa (10, s.245), 2003-cü ildə bu rəqəm 188-ə çatmışdır (12).

Gənclərin sevimlisi İlham Əliyev YAP-ın II qurultayında partiya sədrinin I müavini seçilməsi, onun olimpiya hərəkətinə rəhbərlik etməsi, böyük siyasətdə uğurlar qazanması gənclərdə böyük ruh yüksəkliyi yaratmış və onlarda gələcəyə inamı daha da artırmışdı. İlham Əliyevin Avropa Şurası Parlament Assambleyası sədrinin müavini və büro üzvü seçilməsi bir daha təsdiq etdi ki, Azərbaycan gəncliyi hələ 90-cı illərin ortalarında İlham Əliyevi özünə lider seçməklə gələcək yollarını düzgün müəyyənləşdirmişdilər. 2003-cü ilin oktyabrında Azərbaycan gəncliyi artıq düzgün seçim etdiyini bir daha təsdiq etmiş, ona bütün sahələrdə uğur gətirən ümumilli liderimiz Heydər Əliyev cənablarının siyasi xəttini davam etdirən, onun siyasi varisi İlham Əliyevi ölkə başçısı seçmişlər.

Çünki müasir Azərbaycan gəncliyi bu gün yaxşı başa düşür ki, onların firavan yaşayışı, ölkənin xoşbəxt gələcəyi yalnız və yalnız Heydər Əliyevin zəngin ideya irsini dərinlən mənimləməklə, Heydər Əliyev siyasi kursunun ən layiqli davamçısının ətrafında sıx birləşməklə bağlıdır.

2003-cü ilin dekabrında Azərbaycan son dərəcə ağır, üzüntülü, adamları şoka salan bir itki ilə üzləşdi: ümummilli liderimiz, xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyev vəfat etdi. Ağır mətəm günlərində xalqımızın gecə-gündüz Fəxri Xiyabana axışıb öz böyük oğluna sevgisini gül-çiçəklə, göz yaşları ilə ifadə etməsi Azərbaycan xalqının Heydər Əliyev şəxsiyyətinə münasibətini, sonsuz sevgisini əyani şəkildə göstərdi. Bu ehtiram onu da göstərdi ki, Heydər Əliyev bizim üçün keçmiş, bu gün deyil, həm də gələcək deməkdir. Böyük öndərimiz Heydər Əliyevin parlaq ideyaları hələ uzun müddət Azərbaycanın yoluna işıq salacaq. Xalqımız bu zəngin ideyalardan böyük mənəvi güc alaraq Respublika Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmizin daha firavan gələcəyini quracaq.

İndi Heydər Əliyev adı hər bir Azərbaycan gəncinin and yeridir. Əməlləri ilə, gördüyü işlərlə onun böyük adına layiq olmaq, bu yolda çalışmaq hər bir gəncin əsas vəzifəsi olmalıdır.

Bu gün ümummilli lider Heydər Əliyevin kursunun layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyev gənclər siyasətində yeni mərhələnin başlanğıcını qoymuşdur. Dövlət başçısı daim gənclərə arxalandığını açıq şəkildə söyləmişdir. Gənclərə göstərilən etimadın və dəstəyin nəticəsi olaraq bu gün gəncliyin nümayəndələri dövlət orqanlarında, müxtəlif strukturlarda təmsil olunur, cəmiyyətin inkişafına töhfələrini verirlər.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycanın gələcəyi etibarlı əllərdədir. Bakı, 1989
2. Azərbaycan gənclərinin II Forumu. Bakı, 2000

Tarix və onun problemləri, №2 2013

3. Azərbaycanın gənc istedadlarına dövlət qayğısı haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. «Azərbaycan» qəzeti, 1996, 22 iyun
4. Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. «Azərbaycan» qəzeti, 1994, 27 iyul
5. Azərbaycan prezidentinin gənclərlə görüşü. Bakı, 1997
6. Dövlət Gənclər siyasəti haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı. «Azərbaycan» qəzeti, 1999, 30 iyul
7. Dövlət Gənclər siyasəti haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu. «Azərbaycan» qəzeti, 2002, 10 aprel
8. Əliyev H. Müstəqilliyimiz əbədidir. I və II hissələr. Bakı, 1998
9. Heydər Əliyev və müstəqil Azərbaycan gəncliyi. Bakı, 2003
10. Əliyev V. Heydər Əliyev və müasir gənclik. «Tarix və onun problemləri» jurnalı. 2003, №3, s.235-246
11. Xalqını sevən insan. Bakı, 2001
12. «Nedelya» qəzeti, 2003, 31 dekabr
13. Sabaha inamla. Bakı, 2002
14. Yeni əsrə yeni liderlə. Bakı, 2002

ГАМЗА ДЖАФАРОВ*профессор Нахчыванского Государственного Университета,**доктор исторических наук*

**РОЛЬ ГЕЙДАР АЛИЕВА В ФОРМИРОВАНИИ МОЛОДЁЖНОЙ ПОЛИТИКИ
ГОСУДАРСТВА В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ**

В статье рассматриваются вопросы возвращения к политической власти общенационального лидера Гейдар Алиева, политического положения в стране, роли Гейдар Алиева в формировании молодёжной политики государства, также мероприятия, осуществленные понаправлению вовлечения молодёжи к образованию и науки, молодёжные форумы и другие. На этой основе делаются определенные обобщения.

HAMZA JAFAROV*professor of Nakhchivan State University,**doctor of historical sciences*

**THE ROLE OF THE HEYDAR ALIYEV IN IN FORMING OF THE STATE
YOUNG POLITICS THE INDEPENDENCE TIME**

In the article is investigated and generalized from historical view coming to power for the second time National leader Heydar Aliyev, the role of the Heydar Aliyev in in forming of the state young politics the independence time, political situation in country, ceremonies implemented in the direction to the education and science of youth, youth forums.

Rəyçilər: t.e.d. A.C.İsmayilov, t.e.d. A.C.İsgəndərov

Naxçıvan Dövlət Universiteti Elmi Şurasının 19 fevral 2013-cü il tarixli qərarı ilə çapa məsləhət görülmüşdür (protokol №05).